

Konsekvenser i samhället av Covid-19

Covid-19 ur ett rättighetsperspektiv
2020-05-18

REGION
SÖRMLAND

Covid-19 ur ett rättighetsperspektiv

Inledning

I skrivande stund har 3 460 personer avlidit av covid-19 i Sverige varav 194 personer i Sörmland.¹ Samhällskriser drabbar människor i olika utsträckning beroende på till exempel utbildningsbakgrund, arbetsförhållanden, inkomstnivå, hälsotillstånd, boendeförhållanden och social utsatthet m.m. Med anledning av krisen riskerar därför de ojämlika förhållanden som råder idag att öka, både på kort och lång sikt.

Syftet med detta PM är att belysa covid-19 ur ett *rättighetsperspektiv* genom några övergripande exempel. PM:et har tagits fram av strateger i mänskliga rättigheter på uppdrag från verksamhetschefen för Valfärd och folkhälsa, Maria Vejdal.

Konsekvenser för de grundläggande fri – och rättigheterna

Spridningen av covid-19 har stora konsekvenser på vårt sätt att leva. Utöver den direkta påverkan och riskerna för människors liv har de smittskyddsåtgärder som vidtagits fått konsekvenser för människors grundläggande fri – och rättigheter:

- Rekommendationer för att minska smittspridningen har lett till fysisk distansering. Framförallt för äldre över 70, men även för människor generellt. Råden om fysisk distansering ökar risken för bland annat psykisk ohälsa, våld i nära relation, missbruksproblematik och utsatthet bland barn och unga m.m.
- Rådande levnadsvillkor påverkar möjligheterna att följa myndigheternas rekommendationer om fysisk distansering. Människor som arbetar i vård och serviceyrken, bor trångt, är beroende av kollektivtrafik eller inte har möjlighet att arbeta hemifrån riskerar i större utsträckning att drabbas av covid-19. Det gäller även de mest utsatta grupperna i samhället, exempelvis hemlösa, migranter och papperslösa.
- Effekterna på näringslivet har lett till hög arbetslöshet. Låginkomsttagare och personer med osäkra eller tidsbegränsade anställningar riskerar att drabbas hårdast, med risker som bland annat bostadslöshet och fattigdom som följd.

Betydelsen av att analysera Covid-19 ur ett rättighetsperspektiv

Region Sörmland har som målsättning att bli Sveriges friskaste län 2025. De konsekvenser som nämns ovan har direkt påverkan på grundläggande mänskliga rättigheter och målen i Agenda 2030, som bland annat rör jämlik hälsa och välbefinnande, rätten till utbildning, fredliga och inkluderande samhällen, barnets rättigheter och rätten till arbete och försörjning. Rättighetsperspektivet rymmer fyra grundläggande principer: icke-diskriminering, delaktighet och inkludering, jämlikhet samt ansvar och transparens. Att tillämpa ett rättighetsperspektiv i kristider synliggör behovet av att identifiera och ge stöd till de grupper som blir hårdast drabbade. Sammanfattningsvis handlar det om att skapa förutsättningar för att minska ojämlika villkor i syfte att *förhindra*, *förebygga* och *mildra* konsekvenser av covid-19.

¹ Folkhälsomyndigheten 2020-05-14

Källor

Folkhälsomyndigheten (2020)

Covid-19

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/>

(Hämtad 2020-05-14)

Fundamental rights agency (2020)

Coronavirus pandemic in the EU – Fundamental rights implications – Bulletin 1.

<https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-april-1>

Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (2020)

Coronapandemin och psykisk hälsa – en prognos om kort – och långsiktiga effekter

https://www.folkhalsoguiden.se/globalassets/verksamheter/forskning-och-utveckling/centrum-for-epidemiologi-och-samhallsmedicin/folkhalsoguiden/rapporter-och-faktablad/coronapandemin-och-psykisk-halsa---en-prognos-om-kort--och-langsiktiga-effekter_uppdaterad-2020-04-28.pdf (Hämtad 2020-05-14)

Sveriges kommuner och regioner (2020)

Coronapandemin belyser ojämlikheten i Sverige och i världen, Mänskliga rättigheterbloggen

https://skr.se/5.67a0160b171871024be91b5e.html?utm_source=notifiering&utm_medium=bl_ogpost&utm_campaign=manskligarattigheter (Hämtad 2020-05-14)

Wenjing et al. (2020)

Utan kraftfulla insatser riskerar covid-19 att öka hälsoklyftorna

<https://lakartidningen.se/opinion/debatt/2020/04/utan-kraftfulla-insatser-riskerar-covid-19-att-oka-halsoklyftorna/> (Hämtad 2020-05-14)